

מדינת ישראל

משרד החינוך

א. סוג הבחינה: בגרות לבתי-ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מספר השאלון: 034103

לנבחנים אקסטרניים – 141

א ז ר ח ו ת

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון – (14×2) – 28 נקודות

פרק שני – (13×2) – 26 נקודות

פרק שלישי – (12×2) – 24 נקודות

פרק רביעי – (11×2) – 22 נקודות

סה"כ – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טיוטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה! רשום "טייטה" בראש כל עמוד טיוטה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (28 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. הנהלת מפעל החליטה להילחם בתופעה של גנבות מהמפעל. אחד הצעדים שנקטה ההנהלה היה הצבת מצלמות נסתרות בשטח המפעל. ועד העובדים דרש מן ההנהלה להסיר את המצלמות.
  - על איזו זכות יכול היה ועד העובדים לבסס את דרישתו? נמק את תשובתך.
  - בשם איזו זכות יכלה ההנהלה להגן על הצעד שנקטה? נמק את תשובתך.
2. באחת המדינות הדמוקרטיות באירופה השפה של האוכלוסייה השוכנת בצפון המדינה שונה מהשפה הרשמית של המדינה. תושבי הצפון הקימו בתי-ספר שבהם מלמדים את כל המקצועות בשפה של אזור הצפון. בהצבעה בפרלמנט הוחלט לחייב את כל בתי-הספר ללמד רק בשפה הרשמית של המדינה.
  - על-פי איזה עיקרון של הדמוקרטיה פעל הפרלמנט? נמק את תשובתך.
  - איזו זכות נפגעה בעקבות החלטת הפרלמנט? נמק את תשובתך.
3. הממשל בארצות-הברית החליט להטיל חובת סודיות על מחקרים בתחום הכימיה והביולוגיה. מטרת ההחלטה הייתה למנוע ניצול לרעה של מחקרים אלה לפיתוח כלי נשק כימיים וביולוגיים. מדענים התנגדו להחלטה. לטענתם, פרסום מחקרים בתחומים אלה מאפשר העברת נתונים וממצאים בין מדענים, וכך הוא מסייע להתפתחות המדע ויכול לתרום לפיתוחים שונים בתחום הרפואה.
  - על איזו זכות יכלו המדענים לבסס את התנגדותם להחלטת הממשל? נמק את תשובתך.
  - על איזו זכות יכול היה הממשל לבסס את החלטתו? נמק את תשובתך.

פרק שני (26 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 4-7 (לכל שאלה – 13 נקודות).

4. בחברה הישראלית יש שסעים רבים.
הסבר מהו שסע, והצג שני גורמים לאחד מהשסעים בחברה הישראלית.
5. מהו שלטון החוק במובן הפרמלי?
מדוע הוא איננו תנאי מספיק לקיומו של שלטון חוק ראוי במדינה דמוקרטית?
6. הסבר את ההבדל בין לאומיות אתנית ובין לאומיות פוליטית, וציין חוק אחד בישראל המבטא לאומיות אתנית.
7. הצג מטרה אחת של עירוב סמכויות בין רשויות השלטון, והבא שתי דוגמאות לעירוב זה בישראל.

פרק שלישי (24 נקודות)

קרא בעיון את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מהשאלות 8-10 (לכל שאלה – 12 נקודות).

קיימות גישות שונות בנוגע לאופי היהודי של מדינת ישראל. בניסיון להגיע לפשרה, העלו אחד מתומכי הגישה של **מדינה יהודית-דתית-לאומית** ואחת מתומכי הגישה של **מדינת לאום יהודית-תרבותית** הצעה משותפת שכוללת פשרות בעניינים שונים.

הצעת הפשרה בעניין השבת היא שכל החנויות, כולל אלו שבקיבוצים, במושבים ובצדי הדרכים, יהיו סגורות בשבתות ובחגים. לעומת זאת, מסעדות ובתי בילוי יהיו פתוחים בשבתות, ותתאפשר תחבורה ציבורית, אם כי מוגבלת.

הצעת הפשרה בעניין הנישואין והגירושין היא שבמקביל לנישואין הדתיים, הנהוגים כיום במדינת ישראל על-פי חוק, תינתן גם אפשרות חוקית להינשא במדינה בנישואין אזרחיים. עם זאת, גם בנישואין אזרחיים תהיה חובה לוודא שבני הזוג המתכוונים להינשא הם פנויים (אינם נשואים) על-פי ההלכה. הדבר נועד למנוע מצב שבו אישה תינשא בנישואין אזרחיים, כאשר היא עדיין נחשבת אשת איש מבחינת ההלכה.

(מעובד על-פי מאמר בהארץ, 26/9/2000)

8. הסבר את הגישה של **מדינה יהודית-דתית-לאומית**, והצג שני ויתורים שמוכן לעשות התומך בגישה זו, על-פי הקטע.

9. הגישה של **מדינה יהודית – מדינת התורה** והגישה של **מדינת ישראל – מדינת כלל אזרחיה** מתנגדות להצעות הפשרה שבקטע.
בחר בהצעת פשרה אחת הנזכרת בקטע, והסבר את ההתנגדות של כל אחת מהגישות האלה להצעת הפשרה שבחרת.

10. בקטע יש ביטוי לעקרונות / ערכים של הדמוקרטיה.
הצג שניים מעקרונות / ערכים אלה, והסבר במה אחד מעקרונות אלה בא לידי ביטוי בקטע.

פרק רביעי (22 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 11-14 (לכל שאלה – 11 נקודות).

11. בדוח מבקר המדינה צוין כי הקשיים הכלכליים של רוב תושבי הנגב נובעים מכך שהממשלה מיעטה להשקיע באזור זה, בהשוואה לאזורים אחרים במדינה. בעקבות זאת אישרה הכנסת חוק שלפיו כל תושבי הנגב יזכו להקלות בתשלום מסים. איזו מדיניות באה לידי ביטוי בחוק זה? הסבר.
12. חוקי היסוד הם בעלי אופי חוקתי מבחינת מעמדם, תוכנם וצורתם. הסבר קביעה זו.
13. במעבדה של משרד הבריאות נערכים בבעלי-חיים ניסויים שעלולים לסכן את חייהם. הניסויים נועדו לפיתוח תרופות חדשות לבני-אדם. עובדת במשרד הבריאות שחררה את חיות המעבדה מכלוביהן, לפני שבוצעו בהן הניסויים. מהו סוג העבריינות שבא לידי ביטוי במעשה של העובדת? נמק את קביעתך.
14. זכויות האדם והאזרח אינן זכויות מוחלטות. הסבר קביעה זו.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך